

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

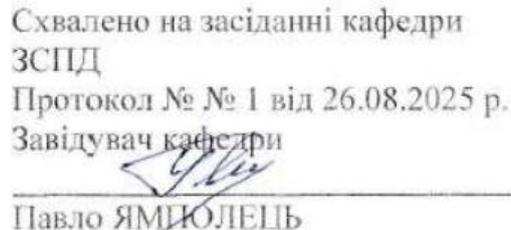
Північноукраїнський інститут імені Героїв Крут

МАУП

Кафедра Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

Затверджую
Директор Північноукраїнського
інституту імені Героїв Крут

Віктор БОГОВЕЦЬ
2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
ЗСПД
Протокол № № 1 від 26.08.2025 р.
Завідувач кафедри

Павло ЯМЦЮЛЕЦЬ

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ ТА ЛОГІКА»***

Спеціальності: **051 Економіка**

Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітньої програми: **«Економіка»**

Спеціалізація: _____

Розробник силябусу навчальної дисципліни:

Ямпонець Павло Віталійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

(підпис)

Викладач:

Ямпонець Павло Віталійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

(підпис)

Силябус розглянуто на засіданні кафедри Управління персоналом, економіки праці та публічного управління

Протокол №_1_від «_26_» ___08___2025р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Філософія та логіка
Шифр та назва спеціальності	051 Економіка
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити/120 год. Лекції: 34 год. Практичні заняття: 18 год. Самостійна робота: 68 год.
Термін вивчення дисципліни	3 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://chern.maup.com.ua/navchalno-metodichne-zabezpechennja-pershij-bakalavrskij-riven/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація.

П.І.Б. викладача	Ямпонець Павло Віталійович
Науковий ступінь	Кандидат історичних наук
Вчене звання	-
Посада	доцент кафедри Загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Історія та культура України, Філософія та логіка, Історія економічної думки
Напрями наукових досліджень	Історія, суспільні науки
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: 0000-0002-6962-5493 Профіль GoogleАкадемія: https://scholar.google.com/citations?user=_OA4XOUAAAAJ&hl=ru
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	yampolets.pavlo@gmail.com
Контактний тел.	+38(098)93-03-339
Портфоліо викладача на сайті кафедри	https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2025/10/2025_jampolet-p.v.-portfolio-maup.pdf

1. Структура курсу

1.1. Анотація курсу. Курс «Філософія та логіка» є невід'ємною частиною підготовки фахівців спеціальності 051 Економіка. Цей курс передбачено для того, щоб формувати світогляд здобувачів вищої освіти та їх логічне мислення, правильно поділяти, класифікувати, визначати історичні періоди розвитку філософії; застосовувати філософські засоби пізнання, методологічні засади культури, науки й техніки до аналізу проблемних ситуацій і вибору оптимальних рішень у професійній та соціальній галузях життєдіяльності; оцінювали свої ідеї та вчинки, явища і процеси духовного життя з позицій гуманістичної моралі та етики; аргументовано відстоювати власну точку зору, толерантно ставлячись до думки опонента; орієнтуватися в загальних етапах історичного розвитку філософської думки.

Логіка – це філософська наука, яка вивчає універсальні форми і закони побудови правильних міркувань. Являючись однією із найдавніших галузей наукового знання, вона вивчає структуру розумової діяльності людей на підставі аналізу мовних виразів, встановлює необхідні взаємозв'язки між думками, досліджує способи отримання нового знання, визначає умови істинності міркувань та критерії їх правильності. Вивчення «Логіки» сприяє підвищенню культури мислення людини завдяки формуванню у неї свідомого відношення до процесу міркувань, розвитку навичок правильно будувати висновки, здійснювати обґрунтування чи критику тез, обирати стратегію і тактику аргументації у суперечках, знаходити й усувати помилки у своїх та чужих міркуваннях тощо.

Курс розроблено з урахуванням сучасних вимог законодавства України, міжнародних стандартів та актуальних наукових досліджень у відповідній царині.

1.2. Мета курсу: формування категоріального, критичного та гуманістичного типу мислення, філософської культури й основ філософського світогляду на базі досягнень світової й вітчизняної думки, загальнолюдської інтелектуальної та духовної спадщини.

Надання теоретичних знань та практичних навичок здобувачам з питань логічного аналізу природної мови; порядку здійснення міркувань та формулювання суджень і умовиводів, спираючись на закони логіки; правил аргументованого ведення полеміки, ділової бесіди.

1.3. Предмет вивчення курсу: філософський світогляд як особливе ставлення індивіда до світу і до місця людини в світі.

Загальні закономірності та характерні особливості адекватного мислення у формі понять, суджень та умовиводів.

1.4 Завдання навчальної дисципліни:

- отримати уявлення про предмет філософії та значення філософського знання в житті людини і сучасній культурі.
- розумітися на історичних типах філософії і філософствування, концепціях та напрямках філософської думки;
- практично застосовувати форми філософського мислення як методологічну основу наукових досліджень і соціальної практики;
- мати знання з основних розділів філософії: онтології, гносеології, феноменології, філософській антропології та соціальної філософії;
- формувати навички аналізу філософських текстів
- вивчення слухачами форм мислення (поняття, судження, умовивід); основних законів правильного мислення; мистецтва полеміки; комунікативних функцій ділової бесіди
- опанування слухачами вміння будувати судово-слідчі версії з використанням законів логіки
- оволодіння навичками логічного мислення щодо виявлення основних понять в юридичних текстах, встановлення відношень між ними
- формування у слухачів вмінь та навичок ведення аргументованої полеміки, ведення ділової бесіди, критичної оцінки ситуації, пов'язуючи вивчений матеріал із професійними інтересами юридичної практики.

1.5 Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити:

Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з нормативних дисциплін достатніх для сприйняття філософського та логічного категоріального апарату.

Постреквізити:

Після завершення курсу здобувачі набувають знань, умінь і навичок, які стануть основою для подальшого навчання, професійного зростання та виконання будь-яких навчальних завдань, передбачених в основних та вибіркових компонентах даної ОПП на засадах академічної доброчесності.

1.6 Програмні компетентності (загальні (ЗК); спеціальні (СК)):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

1.7 Очікувані результати навчання (РН).

РН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

РН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

РН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

РН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

РН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

РН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

2. Зміст навчальної дисципліни

Курс складається з **двох змістових модулів**. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та практичної частин:

Змістовий модуль 1. Пропедевтика та історія філософії і логіки

Тема 1. Філософія як специфічна форма осмислення дійсності.

Поняття світогляду. Структура та історичні типи світогляду. Виникнення філософії та історичні форми її розвитку. Предмет, структура та основні функції філософії. Проблема методу в філософії. Діалектика і метафізика. Взаємозв'язок філософії, міфології, релігії, науки та мистецтва.

Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу та Антична філософія.

Веди як духовна основа формування та розвитку давньоіндійської філософії. Філософські школи Стародавньої Індії: а) ортодоксальні (астіка) – міманса, веданта, санх'я, йога, ньяя, вайшешика; б) неортодоксальні (настіка) – чарвака-локаята, буддизм, джайнізм. Основні філософські школи Стародавнього Китаю: а) конфуціанство; б) даосизм; в) легізм (фа-цзя). Основні етапи розвитку античної філософії. Досократичний період в розвитку грецької філософії: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці, елейська школа. Філософські погляди

Сократа, Платона, Арістотеля, Демокріта. Елліністично-римська філософія: стоїцизм, скептицизм, епікуреїзм, неоплатонізм. Філософське осмислення тварини.

Тема 3. Філософія Середніх віків та доби Відродження.

Головні риси та основні етапи розвитку середньовічної філософії. Патристика: а) східна (грецька) – Оріген, Василій Великий, Григорій Назіанзін, Григорій Ніський, Діонісій Ареопагіт, Іоанн Дамаскін; б) західна (латинська) – Тертулліан, Августин Аврелій. Схоластика. Проблема універсалій: а) реалізм: Ансельм Кентерберійський, Тома Аквінський; б) номіналізм: Іоанн Росцелін, Вільям Оккам; в) концептуалізм: П'єр Абеляр. Доба Відродження: а) європейський гуманізм: Франческо Петрарка, Лоренцо Валла, Мішель Монтень, Еразм Роттердамський; б) натурфілософія: Джордано Бруно, Галілео Галілей, Микола Коперник.

Тема 4. Філософія Нового часу та Німецька класична і неокласична філософія.

Головні риси філософії Нового часу. Емпіризм філософії Нового часу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк). Раціоналізм Р. Декарта, Б. Спінози, Г. Ляйбніца. Іматеріалізм Дж. Берклі та Д. Юма. Французьке Просвітництво та матеріалізм XVIII ст. (Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ламетрі, К. Гельвецій). Імануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Система суб'єктивного ідеалізму Й. Фіхте та об'єктивного ідеалізму Ф. Шеллінга. Діалектичний метод і філософська система Г. Гегеля. Антропологічна філософія Л. Фойєрбаха. Філософія марксизму. Передумови виникнення неокласичної традиції в західноєвропейській філософії другої половини XIX століття. Ірраціоналізм та волюнтаризм А. Шопенгауера. Ідея «надлюдини» в філософії Ф. Ніцше. Філософія життя: А. Бергсон, Г. Зіммель, В. Дільтей. Філософські погляди С. К'єркегора: між сутністю та існуванням.

Тема 5. Сучасна світова філософська думка.

Основні риси філософії XX ст. Напрямки сучасної філософії: а) прагматизм; б) позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм; в) екзистенціалізм; г) фрейдизм і неофрейдизм; д) філософська антропологія; е) феноменологія та герменевтика; є) сучасна релігійна філософія: персоналізм, неотомізм. Головні тенденції розвитку сучасної європейської філософії.

Тема 6. Історія української філософії.

Передумови формування української філософії. Філософські і суспільно-політичні ідеї в культурі Київської Русі. Українська філософія XIV – XVII ст. Києво-Могилянська академія як провідний навчально-освітній центр у

Східній Європі. Філософські погляди Григорія Сковороди. Українська філософія XIX – початку XX ст. Розвиток вітчизняної філософії в XX - на початку XXI ст.

Тема 7. Історія логіки та її предмет і значення

Передумови формування логічних знань. Виникнення логіки в Індії і Греції в V ст. до н. е. Основні представники античної логіки: Парменід, Зенон Елейський, Демокрит, Протагор (інші софісти), Платон та ін. Роль Арістотеля у становленні формальної логіки як науки (виокремлення предмета, використання основного методу — формалізації, формулювання трьох основних законів тощо). Внесок стоїків (Зенон із Кітіона, Хрисіпп із Соли) у розвиток логіки (дослідження складних суджень). Проблема універсалій і варіанти її вирішення в основних напрямках середньовічної схоластичної логіки: реалізмі, номіналізмі, концептуалізмі. Розвиток логіки у Новий час. Беконівська концепція індукції. Декартівське розуміння істини як інтуїтивної очевидності. Ідеї Г. Лейбніца про можливі світи і необхідність створення штучної мови. Етапи розвитку математичної логіки. Основні представники математичної логіки: Дж. Буль, Е. Шредер, О. де Морган, П. Порецький, Г. Фреге, Б. Рассел та ін. Становлення логічної семантики. Співвідношення формальної (класичної) логіки та математичної. Логічні ідеї в працях С. Яворського, Ф. Прокоповича, інших викладачів Києво-Могилянської академії. Розвиток логіки в Україні у XIX ст. Прогрес логічних знань в Україні у другій половині XX ст.

Логіка — наука про закони і форми правильного мислення. Специфіка предмета формальної логіки. Місце логіки в системі наук.

Поняття логічної форми (структури) і логічного закону. Єдність і відмінність змісту думки і логічної форми. Мислення і його роль у пізнанні світу. Мислення як предмет дослідження логіки. Істинність мислення і формально-логічна правильність міркування.

Соціальне призначення логіки. Пізнавальна, світоглядна, ідеологічна, методологічна функції логіки. Культура мислення і роль логіки в її формуванні і розвитку. Складові логічної культури. Основні види логічних помилок: паралогізми, софізми і парадокси. Шляхи їх подолання. Значення логіки для науки і практики, навчання і виховання.

Змістовний Модуль 2. Філософське розуміння природи, людини, суспільства, мислення та основні форми логіки

Тема 8. Онтологія.

Філософське осмислення проблеми буття. Основні форми буття. Поняття біологічних основ буття та їх загальна характеристика. Біотехнологія та генна

інженерія як фактори впливу на живі системи природи. Моральна відповідальність біолога – чинник збереження біологічних основ буття.

Тема 9. Діалектика та проблема свідомості і пізнання у філософії

Формування уявлень про діалектику в історії філософії: Геракліт, Сократ, Платон, неоплатонізм, патристика, Н. Кузанський, Г. Гегель, марксизм, «негативна діалектика». Основні принципи діалектики. Закони діалектики: Закон єдності і боротьби протилежностей, Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін, Закон заперечення заперечення. Основні категорії діалектики. Проблема свідомості в історії філософії. Структура свідомості. Свідоме і несвідоме. Феномен самосвідомості. Індивідуальна та суспільна свідомість. Проблема пізнання в історії філософії. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Єдність чуттєвого та раціонального у пізнанні. Поняття методу та методології наукового дослідження. Поняття істини, її форми. Практика як основа, критерій та мета пізнання.

Тема 10. Філософська антропологія і соціальна філософія.

Проблема людини в історії філософії. Філософська антропологія як напрям в сучасній філософії: М. Шелер, А. Гелен, Г. Плеснер, О. Больнов. Філософські аспекти антропосоціогенезу: біологічне та соціокультурне в людині. Основні підходи до осмислення суспільства в історії філософії: античність, патристика, Новий час. Типологія суспільств: формаційний (марксизм) та культурно-цивілізаційний (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі) підхід. Індустріальні, постіндустріальні (інформаційні) типи суспільств. Соціальна структура суспільства. Історичні типи спільнот. Співвідношення понять «етнос», «нація», «народність». Глобалізація як тенденція сучасного світового розвитку.

Тема 11. Філософія культури і аксіологія

Формування уявлень про культуру в історії людства. Матеріальна і духовна культура. Розмаїття культур: єдність загальнолюдського і національного. Культура в житті особистості і суспільства: функції культури. Співвідношення понять «культура» та «цивілізація».

Предмет аксіології. Роль цінностей в індивідуальному та соціальному житті. Види цінностей. Основні аксіологічні концепції. Ціннісні виміри людського існування: життя, смерть, безсмертя, творчість. Проблема долі. Ставлення до тварин як проблема моральності. Принципи етичного ставлення

Тема 12. Поняття як форма мислення

Поняття як висхідна форма мислення. Процес формування понять. Ознаки: істотні і неістотні. Відмінність між поняттями і уявленнями. Логічні способи утворення понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування,

узагальнення. Функції понять: комунікативна, пізнавальна. Структура понять: обсяг і зміст. Зміст як сукупність наявних ознак предметів, відображених у понятті. Обсяг поняття — сукупність предметів або явищ, мислимих у понятті. Логічні класи, підкласи та елементи класу. Закон зворотного зв'язку між змістом і обсягом понять.

Відмінність між поняттям і словом та їх зв'язок. Поняття — категорія мислення. Слово — категорія мови. Роль слова в адекватному вираженні поняття. Значення поняття: смислове і предметне. Види понять: за змістом і обсягом. Види за характером ознак, що становлять зміст понять: конкретні і абстрактні, позитивні і негативні, співвідносні і неспіввідносні. Види за кількістю елементів обсягу: одиничні, загальні, нульові. Види понять за характером і типом елементів обсягу.

Відношення між поняттями. Порівнювані і непорівнювані поняття. Сумісні і несумісні поняття. Відношення між сумісними поняттями: тотожності, підпорядкування, перетину. Види відношень серед несумісних понять: протилежності, суперечності, співпідпорядкованості. Операції над поняттями як логічні дії, що призводять до утворення нових понять.

Узагальнення — перехід від виду до роду. Категорії як межа узагальнення. Обмеження — перехід від роду до виду. Межа обмеження — одиничне поняття.

Визначення (дефініція) понять. Основні види визначень: семантичні (остенсивні) і синтаксичні, явні — атрибутивно-реляційні (визначення через рід і видозмінну ознаку), генетичні, операційні; неявні — контекстуальні, індуктивні, через аксіоми. Правила визначень і можливі помилки у визначенні понять.

Поділ понять і його види: за видозмінюючою ознакою, дихотомія. Правила поділу і можливі помилки в поділі понять. Класифікація, її основні види. Роль понять у пізнанні і практичній діяльності людини.

Тема 13. Судження як форма мислення

Загальна характеристика судження і висловлювання. Відмінності між судженням і реченням. Питання і судження. Зміст і форма суджень. Структура судження (суб'єкт, предикат, логічна зв'язка). Представлення структури суджень за допомогою формул. Просте і складне судження. Прості судження, їх види та структура. Види атрибутивних суджень. Прості реляційні судження. Симетричність, рефлексивність, транзитивність. Поєднана класифікація суджень за кількістю і якістю. Розподіл термінів у судженні. Логічні змінні і логічні постійні. Квантори і пропозиційні функції в судженнях. Поділ суджень за змістом предиката. Поділ суджень за модальністю. Судження та їх роль у логічному вираженні норм людського спілкування. Об'єднана класифікація простих категоричних суджень: загальностверджувальні (А), загальнозаперечувальні (Е), частковостверджувальні (І),

частковозаперечувальні (O). Сутність і характеристика відношень між судженнями (за логічним квадратом): протилежності (контрарності), підпротилежності (підконтрарності), суперечності, (контрадикторності), підпорядкування. Відношення еквівалентності (рівнозначності). Складні судження. Поділ складних суджень за типом логічних відношень. Умовні, кон'юнктивні, диз'юнктивні, еквівалентні судження. Еквівалентні судження і тавтологічні речення. Табличне визначення основних логічних сполучників. Логічні операції над судженнями: обернення, перетворення, протиставлення суб'єкту, протиставлення предикату.

Тема 14. Умовивід як форма мислення

Загальне поняття про умовивід як форму мислення. Структура умовиводу (засновки, висновки, логічна зв'язка). Поняття логічної підстави і логічного наслідку. Методи та принципи побудови умовиводів. Логічні помилки, що зустрічаються при побудові умовиводів. Види умовиводів: безпосередні й опосередковані; дедуктивні, індуктивні, традуктивні. Логічна характеристика дедуктивних умовиводів. Визначення дедуктивних умовиводів (силогізмів). Зміст і форма дедуктивних умовиводів. Основні види дедуктивних умовиводів: категоричні, розділові й умовні. Перетворення і обернення умовних суджень, протиставлення за предикатом у неопосередкованих умовиводах. Простий категоричний силогізм (ПКС), його структура. Терміни ПКС. Аксиома та загальні правила категоричного силогізму. Фігури і модуси категоричного силогізму. Відмінності категоричних силогізмів за характером засновків. Складні, скорочені і складно-скорочені силогізми (ентимема, полісилогізм, соріт, епіхейрема). Місце і роль скорочених силогізмів. Співвідношення скорочених умовиводів і категоріального мислення в процесі пізнання. Поняття про умовний силогізм. Умовно-категоричний силогізм та його структура. Модуси умовно-категоричного силогізму. Висновки з еквівалентних та одиничних умовиводів.

Розділово-категоричний силогізм. Ділеми, трілеми, полілеми. Основні види ділем: прості і складні, конструктивні і деструктивні. Побудова ділем і логічний шлях висновка. Логічна характеристика індуктивних умовиводів. Визначення, об'єктивна основа і структура індуктивних умовиводів. Види індуктивних умовиводів. Повна індукція. Схема міркування для повної індукції. Достовірний характер знання. Неповна індукція. Схема міркування для неповної індукції. Ймовірнісний характер знання у випадку з неповною індукцією. Перетворення індуктивних умовиводів. Помилки, що виникають при побудові індуктивних умовиводів. Обмеженість індукції в пізнанні. Роль індуктивних умовиводів в логіці розвитку природничих наук. Логічна характеристика налогії (традуктивного умовиводу). Процес проходження умовиводу за аналогією та ознаки цього процесу. Аналогія як рух думки від окремого до окремого, від часткового до часткового. Сутність висхідного

знання в аналогії. Можливість умовиводів за аналогією та її зумовленість необхідним, закономірним характером зв'язку ознак предметів. Неопосередкована логічна основа висновків за аналогією. Характер висновків за аналогією і умови підвищення ступеня їх вірогідності. Види аналогій: аналогія предметів (умовивід, коли уподібнюються два одиничних предмети або дві множини) і аналогія відносин (умовивід, коли уподібнюються не предмети, а відношення між предметами). Структура традуктивного умовиводу (умовиводу за аналогією), її символічний запис. Застосування аналогії в природознавстві, в суспільних науках, в практичній, виробничій діяльності.

Тема 15. Закони логіки.

Поняття про логічний закон. Закони логіки як внутрішній, необхідний, суттєвий зв'язок між думками людини. Специфіка логічних законів по відношенню до законів природи і суспільства. Універсальний характер логічних законів.

Закон тотожності, його визначення та зміст. Об'єктивна зумовленість і основний смисл закону тотожності як логічної підстави для будь-якого ствердження і висновку. Вимоги до закону тотожності: предметна область та однозначність мислення. Символьна форма запису закону тотожності. Логічні помилки, що виникають унаслідок порушення вимог закону тотожності. Застосування даного закону в науковій і повсякденній діяльності людей.

Закон заборони суперечності (несуперечності), його правила та область застосування. Неприпустимість логічної суперечності в мисленні людини. Межі дії закону заборони суперечності. Символьна форма запису закону заборони суперечності. Логічні помилки, що виникають унаслідок порушення вимог даного закону. Значення закону заборони суперечності для пізнання навколишньої дійсності.

Закон виключеного третього, його визначення і логічна формула. Сфера застосування закону виключеного третього. Логічні помилки, що виникають унаслідок порушення закону виключеного третього. Символьна форма запису закону виключеного третього. Об'єктивні підстави даного закону, його роль у пізнанні і практичній діяльності. Смисл поняття: "достатня підстава". Закон достатньої підстави, його визначення і зміст. Логічні помилки, що виникають унаслідок порушення закону достатньої підстави.

Тема 16. Доведення.

Поняття доведення і його логічна структура: теза, аргументи, демонстрація, логічний зв'язок тези з аргументами. Доведення як різновид умовиводу. Вживання терміна "доведення" в значеннях: факту, джерела даних про факти, логічного процесу мислення, обґрунтування істинності одного судження за допомогою інших. Основні види аргументів: факти дійсності, закони, аксіоми, визначення, раніше доведені положення. Характеристика видів

аргументів. Демонстрація як сукупність прийомів обґрунтування тези. Розподіл доведення на види. Поняття прямого доведення, його обґрунтування. Поняття антитези. Непряме доведення та його обґрунтування за допомогою обґрунтування хибності антитези. Доведення від супротивного, або приведення до абсурду.

Тема 17. Спростування.

Поняття про спростування, його логічна структура. Способи спростування: спростування тези, спростування аргументів, спростування зв'язку тези з аргументом. Характеристика способів спростування. Правила доведення і спростування. Стосовно тези: вона має бути чітко сформульована; протягом доказу або спростування вона повинна залишатися тією ж самою. Логічні помилки стосовно аргументів, що трапляються в доведеннях: аргументи мають бути істинними судженнями, аргументи повинні бути достатньою основою для тези. Логічні помилки, що найчастіше трапляються під час доведення і спростування (софізми, паралогізми, логічні парадокси). Роль практики як критерію істини в процесах міркування. Значення доведення і спростування в пізнанні, науці і практичній діяльності людей у різних сферах суспільного життя.

3. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм та операційних систем, таких, як програми презентацій Microsoft PowerPoint, Open Office Impress, мультимедійний проєктор та комп'ютер для проведення аудиторних занять, доступ здобувачів вищої освіти до Інтернету.

4. Форми і методи навчання

Основними формами занять із навчальної дисципліни «Філософія та логіка» є практичні (семінарські) заняття та самостійна робота здобувачів вищої освіти.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як-то: робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічні виступи, групові проєкти та кейс-завдання.

Здобувачі освіти опрацьовують інформацію з наукових, навчальних та лекційних джерел, в тому числі за допомогою всесвітньої мережі Інтернет і бібліотек, під час занять виконують усні та письмові завдання, виступають із доповідями та презентаціями, що можуть бути підготовленими як у групі, так і індивідуально.

Програмою курсу також передбачено **індивідуальні завдання.**

5. Система оцінювання та вимоги (критерії оцінювання результатів

навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують)

Оцінювання знань здійснюється відповідно до:

1. Положення про організацію освітнього процесу в ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
<https://surl.li/bpxlbi>

2. Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <http://surl.li/fkfyye>

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Розрахунок балів (ЗМ1, ЗМ2)

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна к-сть балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях	2	9	18
Виконання завдань для самостійної роботи	2	8	16
Виконання модульної роботи	20	2	40
Виконання ІНДЗ	30	1	30
Екзамен		1	40
Разом:			144
144:100 = 1,44. Здобувач набрав X балів; Розрахунок: X:1,44 = загальна кількість балів			100

5.1 Відвідування та робота на семінарських (практичних) заняттях та критерії їх оцінювання

Під час вивчення курсу виконується *робота на семінарських (практичних) заняттях по ключових темах (9 тем-18 годин)*.

Критерії оцінювання:

правильність відповідей та розрахунків – від 0 до 1,5 балів;

відповідність оформлення практичних робіт вимогам – 0,5 бали (враховуються лише за умови нарахування балів за правильність відповідей та розрахунків).

Максимальна кількість балів за одну роботу – **2 бали**.

Максимальна кількість балів за семінарські (практичні) заняття по курсу – **18 балів**.

Зміст практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Філософська думка Стародавнього Сходу та Антична філософія. 1. Філософські школи Стародавньої Індії: а) ортодоксальні (астіка) – міманса, веданта, санкх'я, йога, ньяя, вайшешика;	2

	<p>б) неортодоксальні (настіка) – чарвака-локаята, буддизм, джайнізм.</p> <p>2. Основні філософські школи Стародавнього Китаю:</p> <p>а) конфуціанство;</p> <p>б) даосизм;</p> <p>в) легізм (фа-цзя).</p> <p>3. Основні етапи розвитку античної філософії.</p> <p>4. Досократичний період в розвитку грецької філософії: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці, елейська школа.</p> <p>5. Філософські погляди Сократа, Платона, Арістотеля, Демокріта.</p> <p>6. Елліністично-римська філософія: стоїцизм, скептицизм, епікуреїзм, неоплатонізм.</p>	
2	<p>Тема 5. Сучасна світова філософська думка.</p> <p>1. Основні риси філософії ХХ ст.</p> <p>2. Напрямки сучасної філософії:</p> <p>а) прагматизм;</p> <p>б) позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм;</p> <p>в) екзистенціалізм;</p> <p>г) фрейдизм і неофрейдизм;</p> <p>д) філософська антропологія;</p> <p>е) феноменологія та герменевтика;</p> <p>є) сучасна релігійна філософія: персоналізм, неотомізм.</p> <p>3. Головні тенденції розвитку сучасної європейської філософії.</p>	2
3	<p>Тема 6. Історія української філософії.</p> <p>1. Передумови формування української філософії.</p> <p>2. Філософські і суспільно-політичні ідеї в культурі Київської Русі.</p> <p>3. Українська філософія ХІV – ХVІІ ст.</p> <p>4. Києво-Могилянська академія як провідний навчально-освітній центр у Східній Європі.</p> <p>5. Філософські погляди Григорія Сковороди.</p> <p>6. Українська філософія ХІХ – початку ХХ ст.</p> <p>Розвиток вітчизняної філософії в ХХ - на початку ХХІ ст.</p>	2
4	<p>Тема 8. Онтологія.</p> <p>1. Філософське осмислення проблеми буття.</p> <p>2. Основні форми буття.</p> <p>3. Поняття біологічних основ буття та їх загальна характеристика.</p> <p>4. Біотехнологія та генна інженерія як фактори впливу на живі системи природи.</p> <p>5. Моральна відповідальність біолога – чинник збереження біологічних основ буття.</p>	2
5	<p>Тема 9. Діалектика та проблема свідомості і пізнання у філософії.</p> <p>1. Формування уявлень про діалектику в історії філософії: Геракліт, Сократ, Платон, неоплатонізм, патристика, Н. Кузанський, Г. Гегель, марксизм, «негативна діалектика».</p> <p>2. Основні принципи діалектики.</p> <p>3. Закони діалектики: Закон єдності і боротьби протилежностей, Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін, Закон заперечення заперечення.</p> <p>4. Основні категорії діалектики.</p> <p>5. Проблема свідомості в історії філософії.</p> <p>6. Структура свідомості.</p> <p>7. Свідоме і несвідоме.</p> <p>8. Феномен самосвідомості.</p> <p>9. Індивідуальна та суспільна свідомість.</p>	2

	<p>10. Проблема пізнання в історії філософії.</p> <p>11. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Єдність чуттєвого та раціонального у пізнанні.</p> <p>12. Поняття методу та методології наукового дослідження.</p> <p>13. Поняття істини, її форми.</p> <p>14. Практика як основа, критерій та мета пізнання.</p>	
6	<p>Тема 10. Філософська антропологія та соціальна філософія.</p> <p>1. Проблема людини в історії філософії. Філософська антропологія як напрям в сучасній філософії: М. Шелер, А. Гелен, Г. Плеснер, О. Больнов.</p> <p>2. Філософські аспекти антропосоціогенезу: біологічне та соціокультурне в людині.</p> <p>3. Основні підходи до осмислення суспільства в історії філософії: античність, патристика, Новий час.</p> <p>4. Типологія суспільств: формаційний (марксизм) та культурно-цивілізаційний (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі) підхід.</p> <p>5. Індустріальні, постіндустріальні (інформаційні) типи суспільств.</p> <p>6. Соціальна структура суспільства. Історичні типи спільнот.</p> <p>7. Співвідношення понять «етнос», «нація», «народність».</p> <p>8. Глобалізація як тенденція сучасного світового розвитку.</p>	2
7	<p>Тема 12. Поняття як форма мислення</p> <p>1. Поняття як висхідна форма мислення. Процес формування понять.</p> <p>2. Ознаки: істотні і неістотні. Відмінність між поняттями і уявленнями.</p> <p>3. Логічні способи утворення понять: порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення.</p> <p>4. Функції понять: комунікативна, пізнавальна.</p> <p>5. Структура понять: обсяг і зміст. Зміст як сукупність наявних ознак предметів, відображених у понятті.</p> <p>6. Обсяг поняття — сукупність предметів або явищ, мислимих у понятті.</p> <p>7. Логічні класи, підкласи та елементи класу.</p> <p>8. Відношення між поняттями. Порівнювані і непорівнювані поняття. Сумісні і несумісні поняття.</p> <p>9. Узагальнення — перехід від виду до роду. Категорії як межа узагальнення.</p> <p>10. Визначення (дефініція) понять. Основні види визначень</p>	2
8	<p>Тема 13. Судження як форма мислення</p> <p>1. Загальна характеристика судження і висловлювання. Відмінності між судженням і реченням.</p> <p>2. Питання і судження.</p> <p>3. Зміст і форма суджень.</p> <p>4. Структура судження (суб'єкт, предикат, логічна зв'язка).. Поєднана класифікація суджень за кількістю і якістю.</p> <p>5. Розподіл термінів у судженні. Логічні змінні і логічні постійні. Квантори і пропозиційні функції в судженнях.</p> <p>6. Поділ суджень за змістом предиката. Поділ суджень за модальністю.</p> <p>7. Складні судження. Поділ складних суджень за типом логічних відношень.</p> <p>8. Умовні, кон'юнктивні, диз'юнктивні, еквівалентні судження. Еквівалентні судження і тавтологічні речення. Табличне визначення основних логічних сполучників.</p> <p>9. Логічні операції над судженнями: обернення, перетворення, протиставлення суб'єкту, протиставлення предикату.</p>	2

9	Тема 14. Умовивід як форма мислення 1. Загальне поняття про умовивід як форму мислення. 2. Структура умовиводу (засновки, висновки, логічна зв'язка). 3. Поняття логічної підстави і логічного наслідку. 4. Методи та принципи побудови умовиводів. 5. Логічні помилки, що зустрічаються при побудові умовиводів. 6. Види умовиводів: безпосередні й опосередковані; дедуктивні, індуктивні, традуктивні. 7. Простий категоричний силогізм (ПКС), його структура. 8. Ділеми, трілеми, полілеми. 9. Повна індукція. Неповна індукція. 10. Аналогія як рух думки від окремого до окремого, від часткового до часткового. Види аналогій	2
Усього за навчальною дисципліною		18

Під час вивчення курсу виконуються завдання для самостійних робіт по запропонованих нижче темах.

Критерії оцінювання:

змістовність – 1 бал.

відповідність темі та вимогам оформлення – 1 бал.

Максимальна кількість балів за одиницю самостійної роботи – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу по курсу – 16 балів.

Зміст завдань для самостійної роботи здобувача (СРЗ)

Пропоновані теми тез доповідей (реферату, статті) з курсу «Філософія та логіка»:

Теми рефератів

- 1) Роль дисципліни «Філософія» у формуванні майбутнього спеціаліста.
- 2) Філософія як сенсоутворююче ядро культури.
- 3) Філософія як спосіб життя.
- 4) Віра і знання: проблеми розмежування.
- 5) Людина, як вища цінність у системі філософії.
- 6) Ведична література як джерело знань давньоіндійського суспільства.
- 7) Вплив античної філософії на розвиток світової філософської думки та культури.
- 8) Характерні риси середньовічного способу філософування (теоцентризм, символізм, креаціонізм).
- 9) Філософський зміст патристики.
- 10) Критика схоластики Еразмом Роттердамським.
- 11) Вплив німецької класичної філософії на формування провідних філософських напрямів сучасності.
- 12) Марксистсько-ленінська філософія: міф чи реальність.
- 13) Історичні передумови та теоретичні витoki виникнення марксистської філософії.
- 14) Російська філософія XIX–XX ст.: основні напрямки та головні ідеї.

- 15) Світова та українська філософія: аспекти та перспективи взаємозв'язків.
- 16) Україна та Західна Європа XVI – XVII ст.: вплив їх зв'язків на розвиток філософії.
- 17) Філософські ідеї С. Оріховського-Роксолана.
- 18) Філософські ідеї К. Саковича.
- 19) Роль православних братств і братських шкіл у розвитку філософії та освіти в Україні.
- 20) Духовний потенціал української ідеї.
- 21) Розвиток професійної філософії України XIX – початку XX ст. в Київському і Харківському університетах.
- 22) Проблема національної еліти в історіософії Д. Донцова.
- 23) Проблема «Схід-Захід» у творчості М. Хвильового і О. Шпенглера.
- 24) Філософсько-світоглядні ідеї В. Вернадського.
- 25) Співвідношення понять «суспільство», «історія», «соціум».
- 26) Матеріальне і духовне виробництво: історичні варіанти взаємодії.
- 27) Суспільний поділ та кооперування праці як основа соціальної структури суспільства.
- 28) Феномен маргінальності.
- 29) Загальна природа владних відносин.
- 30) Сучасна соціальна філософія про проблему закону суспільного розвитку.
- 31) Основні напрямки сучасної логіки.
- 32) Вчення про поняття і його роль у пізнанні та мисленні.
33. Класифікація суджень в юриспруденції.
34. Основні напрямки розвитку сучасної логіки.
35. “Логічний квадрат”. Історія його появи і використання.
36. Судження як форма мислення.
37. Логічні помилки, які виникають при порушенні законів логіки.
38. Особливості використання законів логіки в економіці.
39. Безпосередні умовиводи та їх використання.
40. Види умовиводів.

Вимоги до написання рефератів.

Реферат є формою самостійної роботи здобувача, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Філософія та логіка».

Тему реферату здобувач визначає за першою буквою за списком групи.

В окремих випадках здобувач може самостійно запропонувати та розробити тему реферату, попередньо обговоривши її з викладачем.

Структура, зміст і тема рефератів визначаються програмою курсу, що зумовлює таку послідовність роботи:

вибір теми;

розробка плану;

ознайомлення з рекомендованою літературою;

написання та оформлення роботи.

При написанні реферату та його оформленні варто керуватися такими критеріями:

обґрунтування вибраної теми;
опрацювання відповідної літератури;
наявність авторського розділу;
наявність списку використаних джерел.

Цитати та статистичні матеріали слід обов'язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, які мають бути відображені у списку використаних джерел. Посилання на інформаційні джерела необхідно подавати по тексту у квадратних дужках, наприклад [15, с. 74], 15 – це порядковий номер джерела у списку літератури, а 74 – сторінка із вказаного джерела.

Реферат має складатися із вступу (актуальність теми, предмет, об'єкт, мета, завдання), основної частини (визначення проблеми та послідовне її розкриття), висновків та списку використаних літературних джерел.

Загальний обсяг реферату – до 20 машинописних сторінки формату А4 з 14 шрифтом та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1 см.).

Слід мати на увазі, що головною вимогою до реферату є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

5.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Проведення модульного контролю з дисципліни «Філософія та логіка» здійснюється у формі виконання завдань модульної контрольної роботи.

Модульний контроль проходить у два етапи:

1 етап – виконання письмових завдань.

2 етап – перевірка та оцінювання результатів викладачем: відповіді оцінюються за критеріями відповідності, повноти, коректності та логічності викладу.

Характеристика завдань.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

Філософія та логіка

Дайте відповідь на наступні питання – від 0 до 20 балів

1. Дайте визначення мети і предмету курсу «Філософія та логіка»
2. Назвіть особливості східної і західної філософських парадигм
3. Охарактеризуйте сутність аксіології
4. Дайте аналіз особливостей гносеології та агностицизма
5. Охарактеризуйте сутність альтернатив діалектики
6. Охарактеризуйте сутність онтології.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №2

Філософія та логіка

Дайте відповідь на наступні питання – від 0 до 20 балів

1. Охарактеризуйте сутність логічних форм мислення.
2. Дайте оцінку видам понять.
3. Проаналізуйте закони логіки.
4. Охарактеризуйте сутність суджень та назвіть їх види
5. Сформулюйте сутність категоричного силізму в умовиводах

6. Назвіть особливості доведень і спростувань в логіці.

Загальна максимальна можлива кількість балів за 1 модульну контрольну роботу - 20 балів.

Час на виконання.

На виконання всього контрольного завдання відводиться **2 академічні години.**

Мінімальний поріг.

Для успішного складання модульного контролю здобувач повинен набрати не менше 12 балів (60% від максимальної кількості).

Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

Бали	Процент виконання	Результат
19-20	91-100%	Зараховано
16-18	83-90%	
14-15	76-82%	
13	60-75%	
12	60-67%	
0-11	< 60%	Не зараховано

5.4 Індивідуальні завдання та критерії їх оцінювання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Філософія та логіка» є формою самостійної роботи здобувача і виконуються в наступному вигляді:

1. Есе, тези доповідей, наукова стаття в фаховому збірнику, участь в наукових конференціях тощо.

2. Участь в програмах неформальної/інформальної освіти, проходження онлайн курсу від Prometheus тощо.

Під час виконання ІНДЗ оцінюються такі компоненти:

- Слайди до відповіді/презентації – 5 балів
- Повнота розкриття теми, висвітлення сучасної проблематики, аналіз різних концепцій, підходів, ідей – 10 балів
- Якість оформлення бібліографічних даних, науковий стиль – 5 бали
- Самостійність та креативність – 10 балів

Максимальна кількість балів - 30 балів.

5.5 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Залік. Відбувається згідно з «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» <http://surl.li/fkfyee>

Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю:

1. Філософія та її предмет. Обґрунтування необхідності вивчення філософії у закладі вищої освіти.

2. Світогляд: структура, основні історичні типи та їх сутність.
3. Об'єктивні та особистісні фактори розвитку світогляду: ідеали і цінності, віра і переконання.
4. Специфіка філософського вирішення світоглядних питань. Головні теми/проблеми філософських думок.
5. Функції філософії. Роль філософії у системі культури.
6. Зародження уявлень про цілісність світу та його розвиток у народів Стародавнього Світу.
7. Філософська думка Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю.
8. Філософія Стародавньої Греції (натурфілософія, філософські погляди Сократа, Платона, Аристотеля)
9. Філософія епохи еллінізму і Римської імперії (епікуреїзм, скептицизм, стоїцизм, неоплатонізм).
10. Філософія Середніх віків: патристика, схоластика, номіналізм, реалізм. 11. Філософія доби Відродження (Л. да Вінчі, М. Монтень, Н. Маківаллі, та ін).
12. Основні моделі філософії XVII-XVIII ст.ст.: раціоналізм, емпіризм, просвітництво.
13. Німецька класична філософія.
14. Філософія марксизму: погляд на історію, людину та суспільство.
15. Позитивізм.
16. Ірраціоналізм у посткласичній філософії (С. К'єркегор, А. Шопенауєр, Ф. Ніцше, А. Бергсон).
17. Позитивізм: основні етапи розвитку та їх особливості. Неопозитивізм. Прагматизм.
18. Герменевтика (В. Дільтей, Х.-Г. Гадамер та ін.). Феноменологія.
19. Екзистенціалізм як вчення про людину: віра, самотність, свобода, турбота, страх, вина, бунт, вибір, діалог як фундаментальні стани людини. Поняття межової ситуації.
20. Релігійна філософія XX ст.: неотомізм, тейярдизм.
21. Ситуація Постмодерну у філософії II пол. XX- початку XXI ст..
22. Характеристика філософської думки Київської Русі. Філософськополітичні твори мислителів Київської Русі.
23. Гуманістичні та реформаторські ідеї у філософській думці України (кінець XV – початок XVII ст.).
24. Філософія українського Просвітництва II пол. XVII–XVIII ст. Філософські погляди Григорія Сковороди.
25. Університетська (академічна) філософія в Україні XIX – початку XX ст.. 26. Українська філософська та суспільно-політична думка II пол. XIX–XX ст. 27. Розвиток української філософії в радянський період.
28. Новітній етап розвитку філософської думки в Україні.
29. Онтологія. Філософський зміст проблем буття.
30. Сутність матерії та основні форми її існування.
31. Поняття «світ». Філософія про єдність та багатоманітність світу.
32. Свідомість в контексті відношень людини до світу. Основні характеристики та компоненти свідомості.

33. Принципи діалектичного осмислення буття.
34. Поняття руху і спокою.
35. Категорії «простір» і «час».
36. Діалектика як вчення про розвиток і метод пізнання.
37. Діалектика та метафізика як дві концепції розвитку.
38. Історичні форми діалектики. Об'єктивна й суб'єктивна діалектика.
39. Основні закони діалектики, їх світоглядне та методологічне значення
40. Категорії діалектики.
41. Альтернативи діалектики: софістика, еkleктика, релятивізм, догматизм. 42. Гносеологія як філософська проблема про пізнаванність світу і його законів.
43. Пізнання як специфічна форма відношення людини до світу. Основні види і принципи пізнання.
44. Суб'єкт, предмет і об'єкт пізнання.
45. Практика – критерій істини, основа і ціль пізнання. Види практики.
46. Єдність чуттєвого і раціонального моментів пізнання.
47. Філософське осмислення творчості та інтуїції.
48. Проблема істини у філософії і науковому пізнанні. Діалектика абсолютної і відносної істини
49. Філософська антропологія. Основні історичні моделі людини.
50. Проблема співвідношення біологічного та соціального в людині.
51. Логічна характеристика простої та строгої диз'юнкції.
52. Логічна характеристика матеріальної імплікації.
53. Логічна характеристика еквіваленції.
54. Логічна характеристика заперечення.
55. Табличне визначення логічних сполучників.
56. Квантор всезагальності.
57. Квантор існування.
58. Характеристика логічного закону.
59. Закон тотожності.
60. Закон суперечності.
61. Закон виключеного третього.
62. Закон достатньої підстави.
63. Загальна характеристика умовиводу як форми мислення.
64. Основні види умовиводів.
65. Безпосередні і опосередковані умовиводи.
66. Логічна характеристика дедукції.
67. Логічна характеристика простого категоричного силогізму.
68. Структура простого категоричного силогізму.
69. Фігури і модуси простого категоричного силогізму.
70. Характеристика логічно правильних модусів простого категоричного силогізму.
71. Полісилогізм.
72. Скорочено-розподільний силогізм (ентимема).
73. Епіхейрема.
74. Соріти (складно-скорочені силогізми).

75. Силогізми за логічним квадратом.
76. Імплікативний (умовний) силогізм.
77. Умовно-категоричний силогізм.
78. Фігури умовно-категоричного силогізму.
79. Суто розділовий умовивід.
80. Розділово-категоричний умовивід.
81. Розділово-умовний умовивід.
82. Схеми, види і характеристика дилем.
83. Логічне розуміння індукції.
84. Роль індукції у пізнанні.
85. Повна індукція та її структура.
86. Неповна індукція та її структура.
87. Гіпотеза з логічної точки зору.
88. Логічна характеристика аналогії (традуктивного умовиводу).
89. Аналогія відношень.
90. Аналогія речей.
91. Структура доведення.
92. Пряме доведення.
93. Опосередковане доведення.
94. Правила доведення на основі закону тотожності.
95. Правила доведення на основі закону заборони суперечності.
96. Правила доведення на основі закону достатньої підстави.
97. Спростування з логічної точки зору.
98. Логічна структура спростування.
99. Способи і правила спростування.
100. Пряме спростування та опосередковане спростування.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Політика курсу:

Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності (згідно загальних правил Північноукраїнського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»»):

обов'язкове відвідування навчальних занять;
активність здобувача під час практичних занять;
робота в команді;
своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
відпрацювання пропущених занять можливе під час самостійної підготовки та консультацій викладача;
презентації та доповіді мають бути авторськими та оригінальними;
вся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Не допустимо: пропуск занять без поважних причин; запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів нормативно-правових актів); списування та плагіат.

Список літератури

Основні джерела:

1. Баранник М.В. Лекції з філософії : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра.К, 2022. 166 с.
<https://knushop.com.ua/image/catalog/lira20230617/pdf/12941.pdf?srsltid=AfmBOorPd5kVz2y1foI7vg7rUCv9MSIMPsocqMxHOQCkehW2Y13ap4Na>
2. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-е видання, виправлене і доповнене. К.: "Каравела"; Львів: "Новий світ-2000", 2002. - 544 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Petrushenko_Viktor/Filosofia_Kurs_lektsii.pdf
3. Філософія [Електронний ресурс]; навч. посібник /Ю.М.Вільчинський, Л.В.Северин-Мричківська, О.Б. Гаєвська та ін. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с. Ресурси. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/pdf->
4. Лебедев В. О., Павлов В. І. Логіка: Навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 146 с.
<http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2226/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
5. Логіка: Навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І. С. Матвієнко. Київ: Вадекс, 2020. 370 с.
https://fpk.in.ua/images/biblioteka/1bac_pravo/lohika-storozhuk-2020.pdf

6. Логіка: підручник / [О. М. Юркевич, С. В. Качурова, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.]; за заг. ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2022. 220 с.
https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/pidr_logika_2021.pdf

Додаткові:

1. Букіна Т.О., Ямпольць П.В. Філософія війни і миру у ХХІ столітті (2024). Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії, (55). Ресурси. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/55_2024/4.pdf
2. Конспект лекцій з дисципліни «Філософія» / [Г.О. Арсентьєва, О. В. Бондаренко, І.М. Бондаревич та ін.]. Запоріжжя : ЗНТУ, 2015. 134 с.
<https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7635275c-168c-450b-a44d-2a9e1d1adcd2/content>
3. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник. Одеса, 2019. 304 с.
https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3fmb_finan/Filosofiya-navch.-posibnyk.-Petinova-O.B.pdf
4. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Khomenko_Iryna/Lohika_teoriia_ta_praktyka.pdf

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Ресурси.
URL: <https://www.nbuv.gov.ua/node/1539>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка. Ресурси.
URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/poshuk.php3>
3. Інститут філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди. Ресурси. URL:
https://filosof.com.ua/elektronna_biblioteka
4. Український логічний портал. Ресурси. URL: <http://logic.net.ua/node/84>